

relse blev man nødsaget til at give den kirkelige Lovgivning en anden Form. Naar man nu vil see, hvad der staaer i Kongelovens 2den Artikel, som lyder saaledes: „Danmarks og Norges Enevolds Arve-Konge skal være herefter og af alle Underfaatterne holdes og agtes for det ypperste og høieste Hoved her paa Jorden, over alle menneskelige Love, og der ingen anden Hoved og Dommer kjender over sig, enten i geistlige eller verdslige Sager, uden Gud alene“, da skulde man troe, at vi her i Danmark være efterhånden komne over fra den ene Yderlighed til den anden. Indtil 1536 havde man ladet sig regjere efter det hierarchiske System, der stillede Kirken over Staten, Paven over alle Konger, og nu efter omtrent 150 Aars Forløb gif man over til lige den modsatte Yderlighed og vilde have, at Folket skulde lade sig kirkelig regjere efter et System, der er kaldet det territoriale, der lærer os, at den, der eier Landet og regjerer over Folket, regjerer ogsaa over Religionen. Man kunde sige, at Kirken var ikke Andet end en Fløi af Kongens Slot, og ikke engang var en Fløi, men kun var indrettet i en Fløi af Kongens Slot, saaledes at Facaden ikke blev forstyrret, ja maaskee endogsaa i en Kjælberetage, som f. Ex. paa Frederiksberg Slot. Det var Kirken's Forhold til Kongen og Staten, og hvad Lovgivningen angik, kunde man sige, at Kirken ikke var Andet end et Contoir i Cancelliet, eller i det Høieste et Departement deri, med Alt, hvad dertil hører. Ja, havde det været saa, saa havde det territoriale System gjort sig gjældende her i Danmark; men det er en usortjent Beskyldning, man her har reist imod os Danske, thi et saadant System har aldrig været herskende her. Det er ikke den rette Maade at begynde at læse Kongeloven paa at begynde med den anden Artikel; man skal begynde med den første, og den lyder saaledes: „Den bedste Begyndelse til Alting er at begynde med Gud.“ Det første derfor, som Vi for Alting ville ubi denne Konge-Lov alvorligen have befalet, er: at Bore's Efterkommere, Børn og Børnebørn i Tusinde Leed, paa Fædrene og Mødrene, Enevolds Arve-Konger over Danmark og Norge, ære, tjene og dyrke den rette og sande Gud paa

den Maade og Maneer, som han i sit hellige og sande Ord aabenbaret haver, og Bore's kristelige Troe og Betjendelse klarligen berom formelber, efter den Form og Maade, som den rene og uforsalflet er bleven foresat og fremstillet ubi den Augsburgiske Confession Nar et tusind fem hundrede og trediv, og ved samme rene og uforsalftede Troe holde Landsens Indbyggere, og den vældeligen haandthæve og beskyrme i disse Lande og Riger mod alle Kjettere, Sværmere og Gudsbespottere.“ Deraf vil den høie Forsamling see, at Kongen, uagtet han blev Enevoldsherre og fik løst alle de Baand, som Haandfæstningen tidligere havde paalagt ham, dog i kirkelig Henseende, langt fra at ville løse Baandet, bandt sig selv og sine Efterkommere ved en ny Haandfæstning, idet det er det første Bud, han indtrængende paalægger dem Alle, at de skulle hylde Gud efter den rene augsburgiske Troesbetjendelse. Ja, han ikke blot binder en saadan Haandfæstning, men han paatager sig en Pligt, større end den, alle Kirkelærere tilsammen have paataget sig, idet han paatager sig at holde Landets Indbyggere i den rene Tro. Det kunde Kongen ikke med sin hele Enevoldsmagt, det var at forlange for Meget. Fra denne Forpligtelse maatte Kongen løses, og da Kongen i 1849 gav Religionsfrihed, var han den, der fik den største Lod og Deel i Friheden, idet han blev aldeles løst fra en Forpligtelse, han ikke kunde holde. Men Forpligtelsen var der ligesuldt og maatte vedblive at være der, saalænge Samfundet vedblev at være til; thi et Samfund, der ikke længer kan holde fast paa sine, kan ikke vedblive at bestaae, men maa opløses og forgaae. Pligten er der, men den hviler ikke som tidligere paa en Enkelt, der staaer i Midten og har Magten, den hviler paa Alle. Hvorledes nu Alle skulle opfylde denne Pligt, ja, det er et Spørgsmaal, som kun kan afgjøres, naar man giver Kirken en Forsatning, hvorved alle, Læg og Lærd, Menighed og Præst, kunne komme til at bidrage hver Sit til, at det Hele kan bevares; dette er den store Opgave, men som endnu ikke er løst. — I Souverainetetens Dage, fra 1660 til 1849, vedblev man at respectere Lærerstanden mere eller mindre. Seg